

روزنامه چهل و دومین
جشنواره بین‌المللی فیلم فجر

42nd
FAJR INTERNATIONAL
FILM FESTIVAL
جمعه ۲۰ بهمن ۱۴۰۲ - شماره ۹

کوتاه‌تر از گزارش

اقتباس ادبی

تجربه‌ای جذاب و مهیج

نشست خبری فیلم سینمایی «باغ کیانوش» در سانس اول روز پنجشنبه ۱۹ بهمن در خانه رسانه برگزار شد. در این نشست خبری، رضا کشاورز حداث (نویسنده و کارگردان)، محمدجواد موحد (تهیه‌کننده)، محمد گودرزی (مجری طرح)، سیاوش کردجان (تدوینگر)، محمد عبدی (طراح جلوه‌های ویژه کامپیوتری)، میلاد محمدی (طراح و کارگردان انیمیشن)، حسین بشاش بافکر (صدادار) و عباس جمشیدی فر، مجید پتکی از جمله بازیگران فیلم حضور داشتند. کارگردان فیلم «باغ کیانوش» در این نشست گفت: این فیلم مدیون این بچه‌هاست و این بازیگران از بین ۵۰۰ کودک انتخاب شده‌اند و به جرأت می‌توانم بگویم که از جمله ۱۰ نفر برتر سینمای کودک خواهند بود. محمدجواد موحد، تهیه‌کننده فیلم «باغ کیانوش» درباره این اثر توضیح داد: فیلم دیدن در این سالن هم سخت هم لذتبخش است و امیدوارم حاصل تلاش همکاران مسا در این فیلم مورد توجه شما قرار گرفته باشد. وی در ادامه فرایند سازمان سینمایی سوره را مرور کرد. این تهیه‌کننده اضافه کرد: سال گذشته تصمیم گرفتیم فیلم سینمایی مان را کلید بزیم و در نهایت به کتاب «باغ کیانوش» برخورد کردیم. بعد از ۵-۴ ماه به فیلم «باغ کیانوش» رسیدیم. بعد از آن هم پیش تولید شروع شد و طی چند ماه، بالاخره فیلم ساخته شد. به عقیده من این فیلم‌ها برای نوجوانان خوب و لازم است. میلادی محمدی، طراح و کارگردان انیمیشن نیز بیان کرد: این پروژه‌ای خلاقانه است و در جریان تولید آن، به ۳ شیوه انیمیشن رسیدیم که در فیلم می‌بینید. «باغ کیانوش» تجربه جذاب و مهیجی بود. همچنین خلاقیت در سراسر فیلم جاری است. سیاوش کردجان، تدوینگر این اثر گفت: «باغ کیانوش» پروژه سخت و سنگینی بود و نسخه کامل شده در ابتدا ۱۲۷ دقیقه بود که برای نسخه اکران در جشنواره آن را باید بسیار کوتاه می‌کردیم. نسخه فعلی که تماشاً کردید نیم ساعت کوتاه شده است. به نظر، سینمای ایران ملات داستانی اندازه ۱۲۰ دقیقه را ندارد و فکر می‌کنم ریتیم این فیلم کند نیست. عباس جمشیدی فر، بازیگر «باغ کیانوش» درباره تجربه ایفای نقش در این فیلم افزود: یکی از دغدغه‌هایم کارهای کودک و نوجوان به‌ویژه نوجوان است و تاکنون حدود ۱۸۰۰ اجرا برای کودک و نوجوان داشته‌ام. متأسفانه ما درباره بحث نوجوانانمان هیچ برنامه‌ریزی نداریم. وی گفت: این فیلم درباره ترس و غلبه نوجوان بر ترسش است. این مسئله در فیلم مرا جذب کرد چرا که من نیز در نوجوانی با ترس‌هایی مواجه بودم و در آن زمان آگاهی‌دهی در این مورد وجود نداشت. به نظر، طرح این مسئله در فیلم «باغ کیانوش» بسیار قابل تامل بود. در ادامه مجید پتکی، دیگر بازیگر این فیلم ضمن تأیید سخنان عباس جمشیدی فر گفت: من هم در خانه نوجوانی دارم و به همین دلیل این نسل برایم دغدغه است. زمان فیلمبرداری، هوا بسیار سرد بود و بازیگران نوجوان مادر سرمای سخت زمستان همدان با عشق کار می‌کردند. وی اضافه کرد: این فیلم پروژه بسیار سختی بود. برای مثال، صحنه سیلی عراقی به گوش بازیگر کودک ۱۷ مرتبه تکرار شد. به عقیده من، «باغ کیانوش» یکی از آثار فاخر سینمای کودک و نوجوان در این دهه اخیر است.

رضا کشاورز، از نخستین فیلم بلند داستانی کودکانه‌اش می‌گوید

باغ کیانوش برای کودکان امروز و کودکان دهه ۶۰

شقایق عرفی‌نژاد

ماجرای «باغ کیانوش» در دهه ۶۰ و در زمان جنگ می‌گذرد. در این زمان ۲ دزد به باغ کیانوش می‌روند تا در شب عروسی دخترش به اموال او دستبرد بزنند، همزمان یک بمب‌افکن عراقی در باغ سقوط می‌کند و درگیری دزد ها و خلبان بمب‌افکن با چند کودک که در باغ هستند، ماجراهایی خلق می‌کند. رضا کشاورز که پیش از این هم چندین کار کوتاه برای کودکان ساخته، در نخستین فیلم بلندش داستانی کودکانه را در فضای جنگ روایت می‌کند. هر چند به گفته خودش فضای کودکانه فیلم بسیار پر رنگ تر است. با او درباره باغ کیانوش که اقتباسی از زمان باغ کیانوش نوشته علی اصغر عزتی پاک است، صحبت کرده‌ایم.

اولین تجربه ساخت فیلم بلند برایتان چطور بود؟

تجربه خوب و سختی بود. به خصوص اینکه ما باید فضای دهه ۶۰ را می‌ساختیم، ۱۰ بازیگر کودک داشتیم، ۹۵ درصد کار خارجی بود و در پاییز و زمستان فیلمبرداری می‌کردیم. به همین دلیل کار سختی بود اما با همین شرایط هم جذاب بود و حال خوبی داشتیم. فیلم شما اقتباس از کتاب باغ کیانوش است. چه چیزی در این کتاب وجود داشت که جذباتان کرد و آن را به فیلم تبدیل کردید؟ من داشتم روی فیلم دیگری کار می‌کردم. تا اینکه دوستانم در باشگاه فیلم سوره با من تماس گرفتند و این کتاب را برای ساخت به من پیشنهاد دادند. کتاب را خواندم موضوع داستان آن درباره خلبان هواپیمای جنگی است که در یک باغ فرود می‌آید و همزمان چند کودک در آن باغ حضور دارند. ظاهراً براساس واقعیت هم هست. این اتفاق به‌نظرم خیلی ظرفیت تبدیل به فیلم داشت. من حول این اتفاق قصه‌ها و شخصیت‌های دیگری به همین داستان اضافه کردم و در نهایت شد، آنچه که شد.

با وجود تغییراتی که گفتید، پس روند اقتباس چندان وفادارانه نبوده است.

یک‌سری اتفاقات تغییر کرد، ولی اینطور هم نیست که فقط یک خط داستانی از زمان باغ کیانوش باقی‌مانده باشد. کیانوش فیلم همان کیانوش کتاب است با تغییرات کوچکی که در گذشته او داده‌ایم. رفاقت بچه‌ها هم در آن باقی‌مانده، ولی در کل تخیل زیادی وارد فیلم کردیم تا برای کودکان امروز قابل درک و فهم باشد و با آن احساس نزدیکی کنند.

در فیلم یک فضای کودکانه داریم و یک فضای جنگی. تلفیق این دو در فیلم چطور اتفاق افتاده تا بچه‌ها با آن ارتباط برقرار کنند؟

جنبه جنگی کار نسبت به وجه کودکانه آن کم‌رنگ‌تر است. گریزی به جنگ زده‌ایم، ولی ماجرا چندان ارتباطی به جنگ ندارد. چند تا کودک هستند که با خلاقیت خودشان سعی می‌کنند افراد بد داستان را گیر بیندازند و جلوی آنها بایستند.

در باره دهه ۶۰ صحبت کردید که بخشی از سختی کار بود. این دهه چطور در کار شما بازتابی شد؟

عموماً فیلم‌هایی که در فضای دهه ۶۰ می‌گذرند در آنها آدم‌ها لباس‌های کثیف دارند و در خانه‌های خراب زندگی می‌کنند. من دوست نداشتم چنین چیزی نمایش دهم. اتفاقاً می‌خواستم فضا خیلی ترو تمیز و شیک باشد. حس می‌کنم در این ژانر می‌توانیم اقتضائات منطقی را رعایت نکنیم. ولی اینطور هم نیست که به کار ضربه بزنند. در واقع سعی کردیم فضای دهه ۶۰ و آن روستا را باز نمایش کنیم که بابک کریمی طاری، طراح صحنه، هم خیلی در این کار به ما کمک کرد که به آن فضا نزدیک شویم. ولی نه اینطور که فضای مخروبه ببینیم یا سر و صورت بچه‌ها کثیف باشد.

فضای نوستالژیک دهه ۶۰ چطور در کار شما دیده می‌شود؟

فضای نوستالژیک وجود دارد. با اینکه من مربوط به آن دهه نیستم، ولی درباره آن تحقیق کرده‌ام و المان‌هایی از آن دهه را در کار گنجاندم. باز خوردی هم که از دهه‌شناسی‌ها داشتم این بود که کار برایشان نوستالژیک بود. به‌رغم اینکه کار کودک است، ولی با کودکان دهه ۶۰ هم ارتباط برقرار کرده است.

از انتخاب بازیگران بگوئید. چطور این بچه‌ها را پیدا کردید؟

ما از ۵۰۰ کودک تست گرفتیم. سعی می‌کردم سر تست همه باشم. اگر هم نبودم حتماً فیلم تستشان را می‌دیدم. از این ۵۰۰ نفر، ۱۰۰ کودک را انتخاب کردیم تا اینکه به این تیم ۱۰ نفره فوق‌العاده رسیدیم که یکی از دیگری بهتر بودند و شرایط سختی را تحمل کردند. من برای هر کدام از شخصیت‌ها یک متن جدا از فیلمنامه نوشته بودم. در واقع ۷-۶ اسپین‌آف از فیلمنامه در آورده بودم. بچه‌ها با همین متن‌ها اتود می‌زدند و اگر می‌دیدم ظرفیت دارند نقش‌های دیگر را هم تست می‌کردم. این کار خیلی به من کمک کرد تا به نقش اصلی برسم. سیر زمان بری بود، ولی نتیجه‌اش برای من خیلی مطلوب بود.

به جز بازیگران کودک و نوجوان چطور؟

ما از قبل فکر کرده بودیم که هر نقشی را چه کسی می‌تواند بازی کند. برای نقش کیانوش فکر کردیم چه کسی را انتخاب کنیم که در نگاه اول ترسناک باشد، ولی به همان میزان در روند فیلم دوست‌داشتنی شود. به‌نظرم بهترین گزینه شهرام حقیقت دوست بود که به‌شدت در این کار به ما کمک کرد و بهترین انتخاب برای این نقش بود. عباس جمشیدی فر هم انکار دقیقاً همان نادر فیلمنامه بود.

از همکاری با کانون بگوئید.

خیلی خوشحالم با مرکز همکاری کرده‌ام که بزرگانی مثل عباس کیارستمی و جعفر پناهی با آن کار کرده‌اند. خیلی هم خوب از ما حمایت کردند. هر وقت مسئولان کانون سر صحنه می‌آمدند به ما می‌گفتند نگران نباشید و همه چیز درست پیش می‌رود و دلگرمی می‌دادند. در صورتی که عموماً از سمت سرمایه‌گذار به گروه استرس وارد می‌شود، ولی در مورد ما، هم دوستان حوزه هنری و هم کانون بسیار همراه بودند. چون این کار به‌صورت مشارکتی بین باشگاه فیلم حوزه و کانون ساخته شده است. ما این متن را با حوزه شروع کردیم و بعد با کانون به صورت مشارکتی پیش رفت.

